הניזקין פרק חמישי גיטין

נט:

וליטול מנה יפה ראשון. כגון במעשר עני לו בלדקה אם הוא עני לו מחברים המסוכין בסעודה אכל במידי דשומפות לא דאמרינן בפ' מקום שנהגו (פסחים דף נ:) להנותן עינו בחלב יפה לינו רואה סימן ברכה לעולם[6]: **אבל** בשני ובחמישי לא. אומר ר"ת הני מילי לדידהו דבחול הוו טרידי במלאכתן ולא שכיחי אבל לדידן שכיחי בשני וכחמישי כמו ביו"ט:

דאפי' רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי כו'. מסמע דאי לאו הכי אסור אפי' הוא גדול מכל בני עירו והא דאמר בסוף מגילה (דף כח.) ת"ר פרידת מיתי לא בכרכי לפני כהן ופריך הש"ס מחכם הקורא אחר כהן עם אלהן בשוק דמייב מיתה ומוקי לה בשוק ועל כרחך לאו שוק ממש דא"כ מאי רבותיה אלא אחא לאפוקי כהן ע"ה ולריך למימר נמי דבולהו הוו כפופין לרבי פרידת דאי לאו הכי מאי רבותיה אי נמי הא דבעי הכא כייפי היינו בשבתות ויו"ט ול' פרידת אפילו בשני וכחמישי לא קרא: **נתפרדה** החבילה. ה"ל ילחק בנרבי יהודה מפרש דקורא לוי במקום הרלאוי לו והא דאמר בכתובות (דף כה:) מומזקני בזה שהוא כהן שקרא אחריו לוי לריך לומר דקיים ליה דלא קרא במקום הרלאוי דגדול היה משלפניו או קטן משל אחריו: **בי** קאמרינן באותו כהן. למאי דתקון בהקורא את המגילה (דף כא:) שכל אחד מברך לפניה ולאחריה ואפילו לפי מאי דתנן (שם) הפותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה לריך לומר בחותם כהן שקורא פעמים שהולך ויושב בינתים דאי נע"ח במאי הוי מינכרא שמי קריאות כי ההיא דתניא בתוספתא דמגילה אם לא היה שם אלא אחד ידע לקרות קורא ויושב ועומד וקורא וזה היה נמי קודם התקנה דלאחר התקנה שכל אחד מברך לפניה ולאחריה לא לריך ומשם רבינו יהודה נתנו דאם אין בבית הכנסת רק כהנים אחד קורא במקום שבעה ועל כל פרשה יברך לפניה ולאחריה: אם

[a]בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום [b]מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור [c]מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור [d]ענני המנקף בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור [e]אין ממחין ביד עניי עובדי כוכבים בלקט שכחה ופאה מפני דרכי שלום: **גמ'** מנה"מ אמר רב מתנה דאמר קרא [f]ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי אטו אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו אלא [g]כהן ברישא והדר לוי רבי יצחק נפחא אמר מהכא [h]ונגשו הכהנים בני לוי אטו אנן לא ידענן דכהנים בני לוי נינהו אלא [i]כהן ברישא והדר לוי רב אשי אמר מהכא [j]בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים ר' חייא בר אבא אמר מהכא [k]וקדשתו לכל דבר שבקדושה [l]תנא דבי רבי ישמעאל [m]וקדשתו [n]לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון א"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא א"ל דאורייתא ומפני דרכי שלום כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא דכתי' [o]דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום אלא אמר אביי לכדמר [p]דתניא [q]שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין [r]הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבהכ"נ לא דאתו לאינצויי אמר רב מתנה הא דאמרת בבהכ"נ לא לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים אבל בשני וכחמישי לא איני והא רב הונא קרי בכהני בשבתות ויו"ט [s]שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י מיכף הוו כייפי ליה אמר אביי [t]נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן איני והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון [u]לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם כי קאמרינן [v]באותו כהן מ"ש לוי אחר לוי דאיכא פגם שניהם דאמרי חד מינייהו לאו לוי הוא כהן אחר כהן נמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא כגון דמוחזק לן באבוה דהאי שני דכהן הוא ה"נ דמוחזק לן באבוה דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה הכא נמי אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה סוף סוף לוי מי קא הוי ולמאן אי ליושבין הא קא חזו ליה אלא ליוצאין שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן מי

[a] כ"מ יב. שנטעות מת.. [b] (הוריות יג.). [c] שם. [d] נדרים סב. מו"ק כח: הוריות יב.. [e] (עין תוספות חולין פז. ד"ה ומיהו). [f] ברכות מז: (תוספתא שם פ"ה). [g] (מגילה כב.). [h] (עי' פרש"י נעיריכין ה. ד"ה והאמר). [i] (לקמן סח.). [j] (שם). [k] (ינמות עח.). [l] (ועי' היטיב תוספות מו"ק כח:).

תורה אור השלם

1. ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית יי ואל כל זקני ישראל:
דברים לא ט
2. ונגשו הכהנים בני לוי כי בם בחר יי אלהיך לשרתו ולברך בשם יי ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע:
דברים כא ה
3. בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני יי לשרתו ולברך בשמו עד עולם:
דברי הימים א כג יג
4. וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדש יהיה לך כי קדוש אני יי מקדשכם: ויקרא כא ח
5. דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום:
משלי ג יז

גליון הש"ם

תוס' ד"ה נתפרדה החבילה ת"ר יצחק בר' יהודה. בתוספתא מהרי"ל נדפס לוי פלל ד פיתון ל מתב דע"ים הוא ופ"ל ר' יצחק הלוי:

מוסף רש"י

מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום. שלא יתקוטט אחיו לו קרוביו (מהרדרין כה.). לפתוח ראשון. לקרות בספר תורה (מו"ק כח: נדרים סב. הוריות יב.). ולברך ראשון. ברכת המזון (מו"ק שם) ברכת המזלא וברכת המזון (נדרים שם) כמזון (הוריות שם). וליטול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים (נדרים שם). רב הונא קרי בכהני. ואע"ג דלאו סהן הוא (בחולין כה: ושם: רבו.). נקטינן. מפורש מאנוחיתו מנהג מרבותיתו (ערובין ה.).

תוספות רי"ד (המשך)

יקרה היא מפנינים יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים אבל בקריאת התורה היקנו שאינו רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו כל שכן שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו: אמר רב מתנה הא דאמרת בב"ה לא יחלוק כבוד למי שגדול ממנו לא אמרו אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים ואתו לאינצויי אבל בשני וכחמישי דלא שכיחי רבים ולא אתו לאינצויי אם בא לחלוק [כבוד] לרבו חולק איני והא רב הונא קרי בכהני בשבתות וכימים טובים שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דבארעא דישראל מיכף הוו כייפין ליה פי' ודוקא גדול הדור שאין בכל המקומות כמותו וכולם כפופין תחתיו ואין מי שיתקנא בו אבל אם היה גדול בעידו בלבד אינו רשאי לחלוק לו כבוד דלמא אתו לאנצויי שהרי בני אדם מתקנאים והופשין עצמן כגדולים: אמר אביי נקטינן אם אין שם כהן נתפרדה החבילה. פירוש לא אמרינן יקרים הלוי לישראל אלא קורין לפי מעלתן; ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון וכן לוי אחר לוי לא יקרא כי קאמרינן באותו כהן שקרא שחוזר וקורא במקום לוי: שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן

[b] נראה דל"ל קודם הכהן דהא כתיב קרא וקדשתו ודוקא אם רוצה יסר.

עין משפט נר מצוה

צט א מיי' פ"ג מהלכי שכנים הל' י טוש"ע ח"מ סימן קנ סעיף כ:
ק ב מיי' פ"ו מהלכות גזילה הלכה יב ופ"ח מהלכות שכירה ומתנה הל' ג סמג עשין עב טוש"ע ח"מ [ע"ר רשב קעיר יג] וסימן שם סעיף ד:
קא ג מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סימן עה סעיף ג:
קב ד מיי' פ"ו מהלכות גזילה הלכה יג סמג עשין עב טוש"ע ח"מ [סי' רשב קעיר כח] וסימן שם סעיף ה:
קג ה מיי' פ"ח מהלכות מתנות עניים הל' ט ומיי' פי' מהלכות ע"ז הלכה ה סמג לאוין רפד [וטוש"ע י"ד סימן קנח סעיף יג]:
קד ו מיי' פ"ד מהלכות כלי המקדש הלכה ג [טוש"ע ח"מ סי' רח סעיף ב]:
קה ז מיי' פ"ז מהלכות ברכות הלכה ו סמג עשין פז טוש"ע א"ח סימן קע סעיף ב:
קו ח מיי' שם ה"ה סמג שם טוש"ע א"ח סי' קסו סעיף ח:
קז ט מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה יט סמג עשין יט טוש"ע א"ח סימן קלה סעיף ו:
י [מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו]:
קח כ טור ש"ע שם סעיף ח:

תוספות רי"ד

בבית ישן מפני דרכי שלום. בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור הוא מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור ענני המנקף בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור אין ממחין ביד עניים עובדי כוכבים בלקט שכחה ופיאה מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון מנא ה"מ תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. פי' לפתוח ראשון בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש ולברך ראשון בסעודה וליטול מנה יפה ראשון. אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברור וטול איזו חלק שתרצה בלא גורל אבל ליטול בלא אמירת חבירו לא דהא אמרינן בעלמא כל הנוטל חלק יפה אינו יראה סימן ברכה לעולם: א"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא אלא אמר אביי לכדמר יתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין. פי' אין השנים צריכין להמתין להיחיד והבוצע הוא פושט ידו תחלה כגון בעל הבית שהוא מברך ברכת המוציא ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה הרשות בידו ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו לאנצויי פי' דוקא בסעודה אדם רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו או ללוי או לישראל (דלמא) [דהא] ליתא שארא לאינצויי ולמימר אנא נמי קרינא ברישא אבל בבית הכנסת דאתו לאנצויי ולמימר אנא קרינא ברישא אינו רשאי בהן לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו ההיינו דקתני מתניתין כהן קורא ראשון שאינו רשאי לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו וכ"ש שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו לקרוא קודם הכהן [b] וקרא כתיב וקדשתו אם רוצה הכהן לחלוק כבוד למי שגדול ממנו רשאי אי נמי קרא דכתיב בשוין כדתנן בשלהי הוריות בהן קודם ללוי לוי קודם לישראל וכו' עד איפתי בזמן ששניהם שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ ואמרינן בגמרא מנא הני מילי אמר רבי אחא בר חנינא דאמר קרא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com